

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№12

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2025-yil, dekabr.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyea Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA DAVRIDA TIJORAT BANKLARI LIKVIDLILIK XAVFINI BOSHQARISHI.....	44
Baxromov Nodirjon Muxammadamin o'g'li	
TURIZM XIZMATLAR BOZORI ISTE'MOLCHILARINI SEGMENTLASH USULI ASOSIDA DIVERSIFIKATSIYA KONSEPSIYASINI ISHLAB CHIQISH.....	48
Maxmudova Aziza Pirmamatovna	
"INNOVATSION AGROTEKNOLOGIYALAR VA "YASHIL IQTISODIYOT" TAMOIYILLARI ASOSIDA G'ALLA YETISHTIRISH BARQARORLIGINI BAHOLASH.....	53
Turayeva Gulizahro	
АНАЛИЗ ЦЕНОБРАЗОВАНИЯ НА ЗЕРНОВЫЕ ПРОДУКТЫ ПО ДАННЫМ МАРКЕТИНГОВЫМ ИСЛЕДОВАНИЯМ (НА ПРИМЕРЕ НАМАНГАНСКОЙ ОБЛАСТИ).....	57
Баҳриддинов Жаҳонгирбек Равшанжон ўғли	
KICHIK BIZNES RIVOJINI TA'MINLASHDA BOZOR INFRATUZILMALARINING AHAMIYATI.....	62
G'aniyev Botir Baxtiyorovich, Zakirova Gulnora Mirzaliyevna	
KICHIK SANOAT ZONALARI FAOLIYATINI SAMARALI BOSHQARISH METODOLOGIYASI VA YO'LLARI.....	67
Shodmonqulov Kamoliddin Murodillaevich	
INNOVASION FAOLIYAT XARAJATLARINING BUXGALTERIYA HISOB VA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	73
Mustafoev Akbar Mustafo o'g'li	
MAHSULOT DIVERSIFIKATSIYASI VA LOGISTIKA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA EKSPORT POTENSIALINI OSHIRISH YO'LLARI.....	78
Maxkamov Ibrayim, Jo'raboyeva Shohida Kamoliddin qizi	
REKLAMA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARI ROLI.....	83
Abduxalilova Laylo To'xtasinovna, Raxmonqulova Shahrizoda	
SIRKULAR IQTISODIYOTDA YOPIQ SIKL NAZARIYASINING ROLI.....	87
Sodikov Zokir Rustamovich	
YASHIL TEKNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA MOLIYAVIY RAG'BATLAR VA ULARNING NATIJALARI.....	92
Axmadjonova Gulmira Xabibulla qizi	
MAMLAKAT IQTISODIYOTI RIVOJLANISHIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING ROLI.....	97
G'aniyev Baydulla Toshmurodovich	
АНАЛИЗ ПОДХОДОВ ЦЕНТРАЛЬНЫХ БАНКОВ К РЕГУЛИРОВАНИЮ ИННОВАЦИОННЫХ БАНКОВСКИХ ПРОДУКТОВ: СРАВНЕНИЕ УЗБЕКИСТАНА И МЕЖДУНАРОДНОЙ ПРАКТИКИ.....	101
Даулетиярова Шахло	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА ЦЕННЫХ БУМАГ УЗБЕКИСТАНА.....	109
Кадилова Хадича Тураевна	
XORIY MAMLAKATLARINING IQTISODIYOTNI UGLERODSIZLASHTIRISH STRATEGIYALARI: O'ZBEKISTON UCHUN TAKLIFLAR.....	115
D.X. Pulatov, F.E.Shamsiyev	
O'ZBEKISTONDA ISLOM MOLIYASI: MUAMMOLAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	125
Sattorov Ixtiyor Ochilovich, Karimov Shohruh Yo'ldoshali o'g'li	
HISOB SIYOSATI TARKIBIY TUZILISHI MASALALARI.....	133
Botirova Raximaxon Abdujabbarovna	
QURILISHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MOLIYAVIY TAHLILI.....	136
Musayeva Shoirazimovna	

KICHIK SANOAT ZONALARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI AHOLI TURMUSH FAROVONLIGINI OSHIRISH.....	144
Axmedov Oybek Turgunpulatovich	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI PORTFELI TAHLILI.....	149
Madraximov Ilxom Kamilovich	
FOYDA SOLIG'INING O'ZIGA XOS MUAMMOLI JIHATLARI.....	154
Zaripov Xusan Baxodirovich	
AGRAR SEKTORNI INNOVATSION MODERNIZATSIYA QILISHDA INVESTITSIYA OQIMLARINI BOSHQARISH MODELLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	159
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
OLIY TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING TADQIQODLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	163
Jalilov Jamshid G'anijonovich, Safarov Zavqiddin Zokir o'g'li	
MINTAQA SANOAT TARMOG'I RIVOJLANISHINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI.....	168
Xayitboev Abror Quvondiqovich	
РОЛЬ СМЕШАННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ (BLENDED FINANCE) В ПОВЫШЕНИИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ КОММУНАЛЬНЫХ УСЛУГ: УРОКИ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН.....	174
Гулмаматова Дурдона Шерали кизи	
KORXONALARDA STRATEGIK BOSHQARUV.....	180
Musayeva Dilnoza Dilshatovna	
BANK TIZIMIDA MARKETING AHAMIYATI VA BANK MARKETINGI.....	184
Usubjonov Zaxriddin Vasliddin o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN XORJIY KREDIT MABLAG'LARINI JALB KILISH HUQUQIY JIHATLARI.....	189
Qulliyev Anvar Zayniddinovich	
TIJORAT BANKLARINI TRANSFORMATSIYALASH SHAROITIDA CHAKANA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	194
Alimov Umid O'ktambayevich	
MAHSULOTLARNING RAQAMLI PASPORTI TIZIMINI JORIY ETISH OMILLARI VA TO'SIQLARI.....	200
Avloqulova Sadoqat Sobirjon qizi	
KORXONALARDA FOYDA VA ZARARLARNI TAHLIL QILISHDA INNOVATSION METODLAR AHAMIYATI.....	207
Ernazarov Ortiq Eshnazarovich, Farog'at Xo'jabekova	
ВЛИЯНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА ЭКОНОМИЧЕСКОЕ БЛАГОСОСТОЯНИЕ, А ТАКЖЕ НОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ.....	212
Останов Эгамберди	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA INNOVASION TEXNOLOGIYALARNI INTEGRATSIYALASH: MOHIYATI VA RIVOJLANISH IMKONIYATLARI.....	218
Xakimova Xulkar Xamidovna	
QORAQALPOG'ISTON VA XORAZM OZIQ-OVQAT SANOATINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI HAMDA UNI YANADA RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	224
Tleuov Niyetulla Raxmanovich	
OILAVIY KORXONALARNING IQTISODIY TIZIMDAGI O'RNI.....	230
Shadiyeva Gulnora Mardiyevna, Rustamova Zarina Rustamovna	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA O'ZBEKISTON OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MARKETING FAOLIYATINI MODELLASHTIRISH VA BOSHQARISH MEXANIZMLARI.....	234
Sadikov Shoxrux Shuxratovich	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASI KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA RAQAMLI XIZMATLARNING AHAMIYATI.....	238
Asenbaeva Aydaygul Edenbaevna	
BARQARORLIK VA YASHIL MENEJMENT: ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR VA AMALIY AHAMIYATI.....	242
Djalilova Dilbar Abdikarim qizi	

HUDUDLARNING IQTISODIY SALOHİYATINI INNAVATSION-INVESTITSION BOSHQARISH STRATEGIYASI VA MEXANIZMI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	247
Maqsudova Malohatxon Maqsudovna, Yaxshimuratov Maqsadbek Narimon o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT BUDJETINI 2026-YILGI SOLIQ SIYOSATINING TAHLILI VA XALQARO SOLISHTIRMA YONDASHUVI	251
Abdullayev Zafarbek Safibullayevich	
O'ZBEKISTON MINTAQALARIDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI	256
Mamataliyeva Dilnoza Raxmonovna	
TRANSFORMATSIYALASHUV SHAROITIDA INVESTITSİYALAR SHAKLLANISHI VA ULARNI SAMARALI BOSHQARISH YO'NALISHLARI	259
To'rayev Jasurali To'rayevich	
O'ZBEKISTONDA SAVDO TASHKILOTLARINING FAOLIYATI VA RIVOJLANISH HOLATI	264
B. Sulaymonov	
NAMANGAN VILOYATIDA "YASHIL IQTISODIYOT" MODELIGA O'TISH JARAYONIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING IQTISODIY FAOLLIGI	270
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA "YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	274
Xoshimov Pazliddin Zuxurovich	
KICHIK BIZNES ORQALI ISH O'RINLARINI YARATISH STRATEGIYALARI: NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA	278
Ergasheva Nigora Abdigapparovna	
MAMLAKATIMIZDA QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INING IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	283
Quryozov Sardorbek Sharifboevich	
РАЗРАБОТКА И ПРИОРИТИЗАЦИЯ КЛЮЧЕВЫХ ИНДИКАТОРОВ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЛЯ ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНОЙ ПАНЕЛИ МОНИТОРИНГА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БОЛЬНИЦ: ЭКСПЕРТНАЯ ОЦЕНКА СО СТОРОНЫ РУКОВОДИТЕЛЕЙ МЕДУЧРЕЖДЕНИЙ	290
Шухратов Мамуржон Шухрат угли	
MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYAT ORGANLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA BOSHQARISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR	297
Nurmurodov Zafarjon Nurmurod o'g'li	
BANK TIZIMINING BARQAROR MOLIIYAVIY RIVOJLANISHINI TA'MINLASH VOSITALARI	303
Sadikov Iskandar Gayratovich	
ЗЕЛЕНОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ В ЗЕЛЕНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА	308
Халиков С. Х.	
HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA KICHIK BIZNESNI ROLI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH CHORALARI	313
Ergashev Jamshid Jamoliddinovich	
ИСТОРИЧЕСКИЙ ПРОЦЕСС СТАНОВЛЕНИЯ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	317
Мажидова Фарангиз Фуркатзода	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDAGI TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	321
Isakov Oybek Jamoliddinovich	
NORASMIY KOOPERATSIYA MUNOSABATLARINING FERMER XO'JALIKLARI YETISHTIRGAN MAHSULOT MIQDORIGA TA'SIRINI BAHOLASH	325
Ismoilov Azamat	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA FOIZ RISKINI BOSHQARISH AMALIYOTI	332
Seitnazarov Daniyar Baxadirovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA SUT VA SUT MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLOVCHI KORXONALAR FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH	341
Normuradov Nurbek Sunatilloevich	
"AYOL RAHBARLAR: RAHBARLIK SALOHİYATI VA ISH JOYIDA TENGLIK" FRANSIYA DAVLATI TAJRIBASI ASOSIDA	346
Abduraxmonova Feruzabonu	

QISHLOQ XO'JALIGIDAGI KLASSTERLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH.....	352
Dildora Yuldasheva	
TIJORAT BANKLARINING DEPOZIT BAZASINING YETARLILIGINI TA'MINLASH YO'LLARI	359
I.J. Isakov	
OLIY TA'LIM SIFATINI OSHIRISH VA IQTISODIY DIAGNOSTIKA O'TKAZISHNING XORIJ TAJRIBASI	363
Xo'jaxonov Ma'rufxon Xamidxonovich, Axmedov Oybek Turg'unpulatovich	
INKLYUZIV TA'LIMNI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNI YECHISH YO'LLARI.....	369
Egamberdiyeva Dilorom Botir qizi, Pulatova Moxira Baxtiyorovna	
"KREATIV IQTISODIYOT" HAMDA "TURIZM" TUSHUNCHALARINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	374
Abdurasulov Shovqiddin Erkin o'g'li	
THE STRATEGIC ROLE OF THE INDUSTRIAL SECTOR IN THE NATIONAL ECONOMY AND DEVELOPMENT FACTORS.....	380
Rakhimov Bakhromjon Ibroximovich	
INVESTITSIYALARNI MOLIYALASHTIRISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	386
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	
GLOBAL INCOME INEQUALITY IN 2024: CAUSES, PATTERNS, AND CONSEQUENCES.....	393
Ilxomjonov Jaxongir Alisher o'g'li	
ТОРГОВЫЕ ОТНОШЕНИЯ В СВОБОДНО ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗОНАХ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ	401
Шарифходжаев Шавкат Окилович, Ачилова Ширин Шавкат кизи	
O'ZBEKISTON KON-METALLURGIYA SANOATI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA HOZIRGI HOLATI	407
Ergashov Botirjon Ergashovich	
PENSIYA JAMG'ARMASIDA DAVLAT BUDJETI TRANSFERTLARI ULUSHI HAMDA UNING XORIJ TAJRIBASI	415
Sherjonov Doniyor Saparbayevich	
O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARINI QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORIDAN FOYDALANIB MOLIYALASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI.....	419
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'I BO'YICHA FIRIBGARLIKLAR: MEXANIZMLARI, SABABLARI VA ULARNI OLDINI OLISH YO'LLARI.....	425
Eshkarayev Bobir Chariyevich	
TOG' VA TOG'OLDI HUDUDLARIDA QISHLOQ XO'JALIGINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	431
Abdulxayeva Gulshan Maxmudovna	
TURIZM SOHASINING IJTIMOIIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI (SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA).....	435
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
SANOATDA IQTISODIY MOLIYAVIY HISSOBOTLAR XALQARO STANDARTLARINI RAQOBATBARDOSH KORPORATIV STRATEGIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA QO'LLASH.....	442
Turaboev Ibroxim Ismoil o'g'li	
ФОНДИРОВАНИЕ И СТРАХОВАНИЕ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ РИСКАМИ АПК: СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ И МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ	447
Дурманов Акмал Шаймарданович	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARI RIVOJLANISHINING STATISTIK KO'RSATKICHLARI TAHLILI	456
Atajanova Guli Maxsudbekovna	
JAHON MOLIYAVIY BOZORLARI BARQARORLIGIGA GLOBAL IQTISODIY INQIROZLAR VA GEOSIYOSIY OMILLARNING TA'SIRI HAMDA ULARNI BOSHQARISH STRATEGIYALARI	462
Abdurazakova Nargiza Rixsibayevna	

QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH VA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQARISHDA BOSHQARUV QARORLARINING IQTISODIY TAHLILI.....	467
Mamadiyarov Dilshad Uralovich	
PAXTA TOZALASH KORXONALARINING TARKIBIY BO'LINMALARIDA MOLIVAVIY BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	474
Murodov Orif Jumayevich, G'ulomov Xaydarbek Ilyos o'g'li	
BARQAROR KELAJAK SARI: MAMLAKATDA EKOLOGIK XAVFSIZLIKNI MUSTAHKAMLASH	482
Abdullaev Shavkatjon Maxmudillaevich	
ZAMONAVIY IQTISODIY SHAROITLARDI KORXONALARNING MOLIVAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH	487
Abdulakimova Moxina Farxod qizi	
UMUMIY OVQATLANISH SHAHOBCHALARINING FAOLIYATI SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH.....	493
Amiriddinova Muslima Zayniddin qizi	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA MIJOZLAR EHTIYOJINI O'RGANISH VA XIZMAT SIFATINI OSHIRISHNING INNOVATSION YONDASHUHLARI	498
Babayeva Lola Ibragimovna	
MINTAQADA TARIXIY VA MADANIY TURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISHDA DAVLAT HAMDA XUSUSIY SHERIKCHILIK TIZIMIDAN FOYDALANISH	504
Xusanov Chari Kadirovich	
PROSPECTS FOR IMPROVING INFRASTRUCTURE FOR SMALL BUSINESS AND ENTREPRENEURSHIP IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN.....	509
Botirova Xulkar Olimjonovna	
THE IMPACT OF AGRICULTURAL CLUSTERS ON FOOD SECURITY AND MACROECONOMIC STABILITY	514
Sherkulov Shohruh Erkin ugli	
OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA ISSIQXONA IQTISODIYOTINI O'RNI VA NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLAR	520
Otavullaev Sukhrob Sa'dullo o'g'li	
IJTIMOY AHAMIYATI YUQORI LOYIHALARNI DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	524
Taspanova Ayzada Kenjebayevna	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA RAQOBAT STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH	529
Sharopova Nafosat Radjabovna, Jamolova Aziza	
TIKUV-TRIKOTAJ KORXONALARIDA ISTE'MOLCHILARNING XULQ-ATVORINI O'RGANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	537
Sultonova Zulxumor, Bobojonov Baxrombek Ro'zimovich	
INTERNATIONAL TRADE BETWEEN INTEGRATION AND ISOLATION: INNOVATION AND UNCERTAINTY IN A FRAGMENTING GLOBAL ECONOMY.....	542
Zakhidov Azizbek Rustamovich	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QO'NG'IROT TUMANIDA SIGIRLAR BOSH SONINING PROGNOZ KO'RSATKICHLARI	548
Sabit Gabbarov	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARI EKSPORTINI OSHIRISHDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	552
Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna, Xo'janova Husnora	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIY O'SISH SIFAT OMILLARINING TA'SIRINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	558
Bustonov Mansurjon Mardonakulovich	
ОБЩАЯ КОНЦЕПЦИЯ СТАБИЛЬНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ.....	567
Зайналов Джахонгир Расулович	
ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ РЫНКОВ КАПИТАЛОВ	571
Хотамкулова Мадина Санжар кизи, Зайналов Джахонгир Расулович	

IPOTEKA KREDITI MEKANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA AMALIY ISHLAR TAHLILI	576
A'zamxo'jayeva Nihola Sulaymon qizi	
KORXONALARDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI	581
Abdurashidova Nigora Alisherovna, Abduqodirova Donoxon	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA ISHLAB CHIQRISH SALOHİYATINI OSHIRISH OMILLARI VA MEZONLARI	588
Jumanov Ruslanbek Bobojanovich	
O'ZBEKISTONIDA MEHNAT BOZORINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA UNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI	592
Rasulev Alisher Fayziyevich, Qodirov Asliddinxo'ja Mahammadjon o'g'li	
STUDY OF THE ECONOMIC EFFICIENCY OF GREEN BONDS, ECOLOGICAL LOANS, AND GREEN INVESTMENT FUNDS, AS WELL AS THEIR IMPORTANCE IN THE FINANCIAL SYSTEM.....	595
Avazov Azizbek Ashurali o'g'li	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK TERMINOLOGIYASINING ILMIY-TAHLILII TALQINI.....	603
Aripov Oybek Abdullayevich	
O'ZBEKISTONDA MEHNAT BOZORINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA UNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI.....	608
Rasulev Alisher Fayziyevich, Qodirov Asliddinxo'ja Mahammadjon o'g'li	
FERMER XO'JALIKLARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI TASHKIL ETISH VA OPTIMALLASHTIRISH.....	611
Kdirbaev Amir Marat uli	
ITALIYA VA YAPONIYADA DAVLAT QARZINING UZOQ MUDDATLI BARQARORLIGI: FISKAL QOIDALAR VA QARZ BOSHQARUVI STRATEGIYALARINING QIYOSIY TAHLILI.....	614
Abdurahimov Abror Zafarovich, L.M. Tashpulatova	
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ: ВОЗМОЖНОСТИ ПЕРСОНАЛИЗАЦИИ, ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	621
Камалова Малика Низамовна, Очилов Акрам Одилович	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOTNING ISHSIZLIK DARAJASIGA TA'SIRINI IFODALOVCHI ASOSIY OMILLAR	626
Raxmonov Bekzod Sharibjon o'g'li	
GLOBAL XAVFLARNING KESKINLASHUVI SHAROITIDA QAYTA SUG'URTANI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	631
Norov Zarif Shamsiddinovich	
INNOVATSION SUG'URTA XIZMATLARINI JORIY ETISH ORQALI IXTIYORIY SUG'URTA XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	638
Xayitov Nodirjon Uzokovich	
VOSITACHILIK XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI SUBYEKTLAR AUDITI SIFAT NAZORATI.....	652
O.Q. Qo'shmatov	
AUDITORLIK XULOSASINI SHAKLLANTIRISHDA MATEMATIK MODELLARDAN FOYDALANISH MASALALARI	657
I.Qo'ziyev, F.Ochilov	
MAJBURIYATLAR HISOBINING NAZARIY ASOSLARI.....	664
Ochilov Farxodjon Shavkatjon o'g'li	
ВОПРОСЫ РЕОРГАНИЗАЦИИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В СЕЛЬКОМ ХОЗЯЙСТВЕ	669
Розиков Жалил Жалолович	
TOVAR-MODDIY ZAXIRALAR AUDITINI O'TKAZISH TARTIBI.....	678
M.Xayitboyev	
USTAV KAPITAL HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	683
Inomjon Sherimbetov	
QISHLOQ XO'JALIGIDA KOOPERATIVLARNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI	688
Mirzayev Musurmon Umidullayevich, Ziyadullayev Ilhom Narkobilovich	

EKSPORT BOZORLARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHDA MOLIVAVIY RAG'BATLARNING ROLI	694
Galiyev Tohir Fazliddinovich	
ZAMONAVIY LOGISTIKA TIZIMIDA MARKETING STARTEGIYALARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	700
Abduqodirova Umida G'ayrat qizi	
QASHQADARYO URBANIZATSIYALASHGAN HUDUDLARIDA AGLOMERATSIYA JARAYONLARIGA TA'SIR KO'RSATUVCHI OMILLAR	706
Nazarova Feruza Usmonovna	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN ALOQA KORXONALARINI KREDITLASHNING ZARURLIGI HAMDA IQTISODIY AHAMIYATI.....	713
Shaymatov Mansur Jo'rabaevich	
MOLIVAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA MOLIVAVIY AKTIVLARNI TAN OLISH	720
Odiljonova Oybachin Fayzullo qizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION TRANSFORMATSIYA BARQARORLIGINI BAHOLASH	724
Sanetullaev Aybek Esbosinovich	
XALQARO AVTOMOBIL ISHLAB CHIQUVCHI KOMPANIYALARNING RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI	728
Xidoyatov Mirsaid Mirmuhsunovich	
ENSURING THE FINANCIAL SUSTAINABILITY OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: STRATEGIES FOR RESILIENCE IN AN ERA OF DECLINING RESOURCES AND RISING EXPECTATIONS.....	734
Inomiddin Imomov	
"YASHIL" TEXNOLOGIYALARNI IQTISODIY RIVOJLANISHGA INTEGRATSIYA QILISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	744
Miraxmedova Maftuna Ibragimovna	
ИНТЕГРАЛЬНЫЙ ПОДХОД К ОЦЕНКЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	751
Алиева Эльнара Аметовна	
AHOLI DAROMADLARI VA ULARNING SHAKLLANISH MANBALARI.....	756
So'fiyeva Xusniya Soxibjonovna	
НАУЧНО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ПРОЕКТИРОВАНИЮ И РАЗВИТИЮ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	760
Назарова Гулчебра Нурмуханбетовна	
СОВРЕМЕННЫХ ПОДХОДОВ ПО ОЦЕНКЕ ЭКСПЛУАТАЦИОННОЙ УСТОЙЧИВОСТИ МАЛОМОЩНЫХ СЕТЕВЫХ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СТАНЦИЙ	766
А.Р. Кудратов	
IJTIMOIIY XIZMATLAR KO'RSATISH JARAYONIDA TASHKILIIY VA IQTISODIY MUNOSABATLAR	775
Berdiyeva Nafisa Qahramonovna	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION BIZNESNI BOSHQARISH VA YANGI TEXNOLOGIYALAR ORQALI SAMARADORLIKNI OSHIRISH	780
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
GRUZIYA TAJRIBASIDA BARQAROR TURIZMNI TA'MINLASHNING TASHKILIIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI VA ULARNING O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLANILISHI.....	786
Suyunova Dilnoza Mexridin qizi	
INNOVATSION FAOLIYATNING MINTAQADA XIZMAT KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISHDAGI XUSUSIYATLARI	790
Fayziyeva Shirin Shodmonovna	

INNOVATSION FAOLIYATNING MINTAQADA XIZMAT KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISHDAGI XUSUSIYATLARI

Fayziyeva Shirin Shodmonovna

Qarshi davlat texnika universiteti

Innovatsion iqtisodiyot kafedrası professori, i.f.n.

E-mail: fayziyevashirin66@gmail.com

ORCID: 0000-0001-5643-9934

Annotatsiya. Ushbu maqolada innovatsion faoliyatni keng tatbiq etish, tadbirkorlik subyektlarini zamonaviy infratuzilma va moliyaviy resurslar bilan ta'minlash hamda istiqbolda xizmatlar sohasini takomillashtirish yo'nalishlari asoslab berilgan. Xizmatlar sektorini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlar, raqobatbardoshlikni oshirish va iqtisodiy ehtiyojlarni qondirishning ustuvor mexanizmlari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: xizmatlar sohasi, xizmat ko'rsatish, savdo, turizm, logistika, agro-xizmatlar, moliyaviy xizmatlar, investitsion loyihalar, ehtiyojlar, talab, raqobatbardoshlik, innovatsiyalar, intellektual va innovatsion faollik, imtiyoz, soliq stavkalari.

Abstract. This article substantiates the key directions for expanding the implementation of innovative activities, providing business entities with modern infrastructure and financial resources, as well as improving the services sector in the long term. It analyzes innovative approaches to the development of the services industry, enhancing competitiveness, and mechanisms for meeting economic needs.

Key words: services sector, service provision, trade, tourism, logistics, agro-services, financial services, investment projects, needs, demand, competitiveness, innovation, intellectual and innovative activity, incentives, tax rates.

Аннотация. В данной статье обоснованы направления широкого внедрения инновационной деятельности, обеспечения субъектов предпринимательства современной инфраструктурой и финансовыми ресурсами, а также совершенствования сферы услуг в перспективе. Проанализированы инновационные подходы к развитию сектора услуг, повышение конкурентоспособности и механизмы удовлетворения экономических потребностей.

Ключевые слова: сфера услуг, обслуживание, торговля, туризм, логистика, агросервисы, финансовые услуги, инвестиционные проекты, потребности, спрос, конкурентоспособность, инновации, интеллектуальная и инновационная активность, льготы, налоговые ставки.

KIRISH

Dunyo aholisining barqaror o'sishi va ehtiyojlarning xilma-xillashuvi har bir mamlakat va uning hududlarida xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishga individual yondashuvlar ishlab chiqilishini taqozo qilmoqda. Bugungi kunda innovatsion faoliyatni keng tatbiq etish, tadbirkorlik subyektlarini zamonaviy infratuzilma va moliyaviy resurslar bilan ta'minlash hamda davlat tomonidan tizimli qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish dolzarb masalaga aylangan. Xizmatlar sohasiga bo'lgan talabning ortib borishi ilg'or texnologiyalar va zamonaviy yondashuvlarni keng joriy etish zaruriyatini keltirib chiqarmoqda. Budjet mablag'lari hisobidan amalga oshirilayotgan infratuzilma loyihalari doirasida zamonaviy tashqi yoritish, sug'orish va drenaj tizimlarini yangilash, piyodalar va velosiped yo'laklarini barpo etish, aholi gavjum ko'chalarni savdo va xizmat ko'rsatish maskanlari, madaniy hordiq va dam olish hududlariga aylantirish sohaning barqaror taraqqiyotiga zamin yaratmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Innovatsion faoliyatning mintaqada xizmat ko'rsatishni takomillashtirish xususiyatlari bo'yicha xorijlik va Yevropa iqtisodchi olimlaridan K. Makonnell, S. Bryu, A. Marshall, Y. Shumpeter, Y.V. Meleshko [3], T.D. Burmenko [4], V.M. Yakovlev, Y.V. Tixonravovlar, Ye.V. Mixaylova va boshqalar tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish, ularning turlari va shakllari bo'yicha ma'lum jihatlarni o'rganib, o'zlarining salmoqli hissalarini qo'shganlar. Respublikamizning yetakchi iqtisodchi olimlaridan esa S.S. G'ulomov, X. Abulqosimov, R.Y. Hasanov, R.X. Ergashev, S.N. Xamrayeva, M.M. Muhammedov, Sh.O. Quvondiqov, R. Botirova, I. Ikromov, G.B. Ernazarov va boshqalarning ilmiy faoliyatlarida ham xizmat ko'rsatish sohasida innovatsion faoliyatdan foydalanish yo'llarining o'ziga xos jihatlari ma'lum darajada o'rganilgan.

Ushbu tadqiqotchilar tomonidan xizmat ko'rsatish sohasida innovatsion faoliyatning ayrim umumnazariy jihatlari chuqur o'rganilgan bo'lib, kelgusida davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash yo'nalishlarini yanada kengroq tahlil qilish uchun zarur ilmiy asoslar shakllanib bormoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Innovatsion faoliyatning mintaqada xizmat ko'rsatishni takomillashtirishdagi xususiyatlari iqtisodiy tahlil, taqqoslash va guruhlash usullari yordamida o'rganish orqali mintaqada xizmat ko'rsatishni yanada yaxshilash imkoniyatlarini aniqlaydi. Ushbu jarayonda erishilgan natijalarni xorij tajribalari bilan taqqoslash va istiqbolda innovatsion faoliyatning mintaqada xizmat ko'rsatishni takomillashtirishdagi xususiyatlarini kengaytirishga qaratilgan yo'llarni tanlashdan iboratdir.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mintaqada aholisi 300 ming nafardan kam bo'lgan tumanlarda sanoat va xizmat ko'rsatish tarmoqlari yuqori sur'atlarda rivojlanmoqda. Bu hududlarda savdo, mehmonxona, umumiy ovqatlanish, logistika, texnik xizmat ko'rsatish va ko'ngilochar maskanlarni tashkil etish ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Tog'li va tog'oldi hududlarda, shuningdek, rekreatsion turizm salohiyati yuqori bo'lgan tumanlarda avtomobil yo'llari, elektr energiyasi va ichimlik suvi ta'minotini yaxshilash, zamonaviy turizm xizmatlarini joriy etish, investitsion loyihalar orqali yangi infratuzilmalarni rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Bundan tashqari, chegara hududlari hamda xalqaro transport yo'llari o'tgan tumanlarda savdo, turizm, logistika va yo'l bo'yi xizmatlarini ixtisoslashtirish, qishloq xo'jaligi rivojlangan hududlarda esa agroxizmatlarni kengaytirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Zamonaviy global bozor sharoitida kuchli raqobat muhitida innovatsion faoliyatning yuqori darajada rivojlanishi iqtisodiy o'sish sur'atlariga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Hozirgi paytda ilg'or rivojlangan mamlakatlarda innovatsion texnologiyalar, zamonaviy mahsulotlar va texnik qurilmalar yalpi ichki mahsulot (YAIM) tarkibida 60 foizdan ortiq ulushni egallamoqda.

O'zbekiston Respublikasini iqtisodiy jihatdan tezkor rivojlantirish, qisqa fursatlarda ilg'or davlatlar qatoriga olib chiqish uchun innovatsiyaning tub mohiyatini yoritib bergan Prezidentimiz Sh.M. Mirziyoyev Oliy Majlisga qilgan murojaatida: "... agar biz O'zbekistonni taraqqiy etgan mamlakatlar safidan ko'rishni istasak, bunga faqat chuqur islohotlar, ilm-ma'rifat va innovatsiya orqali erishishimiz mumkin", deya alohida ta'kidlab o'tganlar.

Xorijiy mamlakatlar tajribasi shuni ko'rsatmoqdaki, dunyoning hech bir mamlakatida milliy innovatsion tizim xususiy sektor tomonidan mustaqil ravishda shakllantirilmagan. Barcha mamlakatlarda milliy iqtisodiyot raqobatbardoshligini oshirish maqsadida joriy qilinadigan milliy innovatsion tizim o'z elementlarining o'zaro munosabatlarini muvofiqlashtirib turish orqali shakllantiriladi va bunda davlat yetakchi rolni o'ynaydi. U milliy, tarmoq va mintaqaviy rivojlanishning ustuvor yo'nalishlarini belgilab beradi hamda resurslarning ushbu yo'nalishlarda to'planishini ta'minlaydi.

Hozirgi vaqtda innovatsiyalarni boshqarish milliy iqtisodiyotni tashkil etish va boshqarish mexanizmining kam rivojlangan qismlaridan biri bo'lib qolmoqda. Rivojlanishning hozirgi bosqichida innovatsiyalar iqtisodiyotni intensiv rivojlantirishga imkon beradi, fan va texnikaning so'nggi yutuqlarini ishlab chiqarishga joriy etishni jadallashtiradi, iste'molchilarning yuqori sifatli va raqobatbardosh mahsulot hamda xizmatlarga bo'lgan ehtiyojlarini yanada to'laroq qondirishga xizmat qiladi.

Milliy innovatsion tizimni shakllantirish va barqaror rivojlantirish mexanizmlarini yaratish omillari sifatida O'zbekistonda qabul qilingan qator farmon va qarorlarni sanab o'tish mumkin. Milliy fan va innovatsiyalar sohasini rivojlantirish borasidagi dastlabki direktiv hujjatlar qatoriga 1992-yil 8-iyuldagi "Fan va innovatsion faoliyatni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni va ushbu farmonni ijro etishga yo'naltirilgan 1992-yil 21-iyuldagi "Fan va innovatsion faoliyatni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashning chora-tadbirlari to'g'risida"gi Vazirlar Mahkamasining qarori kiradi.

Mamlakatda milliy innovatsion tizimni shakllantirish yo'lida mustahkam huquqiy-me'yoriy baza yaratilgan bo'lib, so'nggi yillarda ham bu yo'nalishda qator muhim Prezident farmonlari va hukumat qarorlari qabul

qilindi. Jumladan, innovatsion infratuzilmani rivojlantirish, investitsion muhitni yaxshilash, ilg'or texnologiyalarni iqtisodiyotning real sektoriga joriy etish bo'yicha tizimli islohotlar amalga oshirildi.

2017-2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha strategik maqsadlarni amaliyotga tatbiq etish jarayonida, 2018-yildan boshlab Innovatsion rivojlanish vazirligi va Investitsiyalar bo'yicha davlat qo'mitasi tashabbusi bilan xalqaro innovatsion yarmarkalar va investitsion forumlar o'tkazib kelinmoqda. Ushbu tadbirlarda xorijiy texnoparklar, innovatsion markazlar, venchur fondlar, biznes-inkubatorlar va boshqa yetakchi xalqaro tuzilmalar faol ishtirok etmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2008-yil 15-iyuldagi "Innovatsion loyihalarni va texnologiyalarni ishlab chiqarishga tatbiq etishni rag'batlantirish borasidagi qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarorining qabul qilinishi natijasida xalqaro hamkorlik kengaydi, ilg'or texnologiyalarni transfer qilish hamda ularni iqtisodiyotga joriy etish jarayonlari jadallashdi.

Sohani rivojlantirish maqsadida 2020-yil 24-iyulda "Innovatsion faoliyat to'g'risida"gi Qonun qabul qilinib, rasmiy kuchga kirdi. Ushbu qonun O'zbekiston Respublikasida innovatsion siyosatni shakllantirish va uni samarali amalga oshirish uchun muhim huquqiy asos bo'lib xizmat qilmoqda.

Qonunda innovatsion faoliyatning asosiy yo'nalishlari va tamoyillari quyidagilar sifatida belgilangan:

- ilmiy va ilmiy-texnik faoliyatning iqtisodiyotdagi strategik o'rnini mustahkamlash;
- innovatsion faoliyat subyektlarining huquqiy maqomi va ularning o'zaro munosabatlarini tartibga solish;
- innovatsiyalarni moliyalashtirish manbalari va moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini belgilash;
- innovatsiyalarni boshqarish tizimi va uning institutsional tuzilmalari vakolatlarini aniqlashtirish;
- xalqaro innovatsion hamkorlikni yo'lga qo'yish hamda rivojlantirishning huquqiy asoslarini yaratish.

Bugungi kunda dunyo mamlakatlarining zamonaviy taraqqiyoti bevosita elektron hukumat va raqamli iqtisodiyot strategiyalarini samarali joriy etishga tayanmoqda. Oxirgi o'n yillikda jahonda sanoat inqilobidan raqamli iqtisodiyotga o'tish jarayonlari keskin tezlashmoqda. Yangi rivojlanish yo'nalishlari Y. Shumpeterning innovatsion iqtisodiyot nazariyasi, amerikalik olim D. Bell asoslagan postindustrial jamiyat konsepsiyasi, J. Xokinsning "bilimlar iqtisodiyoti", Y. Benklarning "Digital Economy" konsepsiyasi hamda D. Tepsokott tomonidan talqin qilingan raqamli iqtisodiyot g'oyalari doirasida yoritilgan.

Mamlakatimizda ham innovatsion rivojlanishning zamonaviy bosqichida raqamli iqtisodiyot konsepsiyasi asosiy yo'nalish sifatida e'tirof etilgan. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev Oliy Majlisga Murojaatnomasida: "... raqamli iqtisodiyotga faol o'tish – kelgusi besh yildagi eng muhim vazifalarimizdan biri bo'ladi. Yurtimiz "Xalqaro axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini rivojlantirish indeksi" bo'yicha 2019-yilda 8 pog'onaga ko'tarildi, biroq hali orqadamiz. Ko'plab vazirlik va idoralar, korxonalar raqamli texnologiyalardan yetarlicha foydalanmayapti", – deya ta'kidlaganlar.

Ko'plab mamlakatlarda xizmat ko'rsatishni qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish, ularning faoliyatini muvofiqlashtirish yetarli resurslar hamda boshqaruv vakolatlariga ega bo'lgan maxsus davlat organlari zimmasiga yuklatilgan. Xususan, AQShda Milliy ilmiy fond, Buyuk Britaniyada Kichik biznesga xizmat ko'rsatish milliy agentligi, Germaniyada Kichik va o'rta biznes bosh direksiyasi, Yaponiyada Kichik va o'rta tadbirkorlik agentligi, Vengriyada Tadbirkorlikni rivojlantirish bo'yicha milliy kengash, Polshada Kichik va o'rta tadbirkorlik departamenti, Koreyada Kichik va o'rta biznes ma'muriyati faoliyat yuritadi.

Demak, iqtisodiyoti rivojlangan mamlakatlarda innovatsion faoliyatni rag'batlantiruvchi soliq mexanizmlari yetarlicha joriy etilgan bo'lib, ular bevosita iqtisodiy o'sishga samarali ta'sir ko'rsatmoqda. O'zbekiston sharoitini tahlil qiladigan bo'lsak, innovatsion faoliyatni rag'batlantirishga qaratilgan soliq mexanizmlari yetarlicha ishlab chiqilmagan hamda doimiy tusga ega emas. Bugungi kunda fuqarolarga va xo'jalik subyektlariga berilayotgan soliq imtiyozlari ularning intellektual va innovatsion faolligini yetarli darajada rag'batlantirmaydi.

Quyidagi jadval orqali Qashqadaryo viloyati hududlari kesimida aholi jon boshiga to'g'ri keladigan xizmatlar hajmi to'g'risidagi ma'lumotlar bilan tanishib chiqamiz.

1-jadval. Qashqadaryo viloyati hududlar kesimida aholi jon boshiga xizmatlar hajmi, ming so'mda (2024- yil yanvar-iyul oylarida)

Hududlar nomi	Hajmi, ming so'mda	O'sish sur'ati, % da
Yakkabog' tumani	2319,1	105,6
Shahrisabz tumani	3100,3	107,5
Chiroqchi tumani	1736,1	106,7
Ko'kdala tumani	1066,1	103,5
Kasbi tumani	2569,7	105,6
Nishon tumani	2770,3	106,3

Muborak tumani	8613,0	107,9
Mirishkor tumani	4272,7	107,8
Kitob tumani	2853,6	106,9
Koson tumani	2637,9	106,7
Qarshi tumani	2793,9	109,9
Qamashi tumani	2290,0	107,5
Dehqonobod tumani	2340,4	107,6
G'uzor tumani	2316,4	106,3
Shahrisabz shahar	4160,7	109,9
Qarshi shahar	12 130,6	116,3

Jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, viloyatda hududlar kesimida aholi jon boshiga xizmatlar hajmi deyarli barchasida o'sgan, biroq eng yuqori o'sish ko'rsatkichi Qarshi va Shahrisabz shaharlari hamda Qarshi tumaniga to'g'ri kelgan [5]. Xizmatlar ko'rsatishning oshishiga innovatsion faoliyatning rivojlanishi ham ta'sir ko'rsatadi.

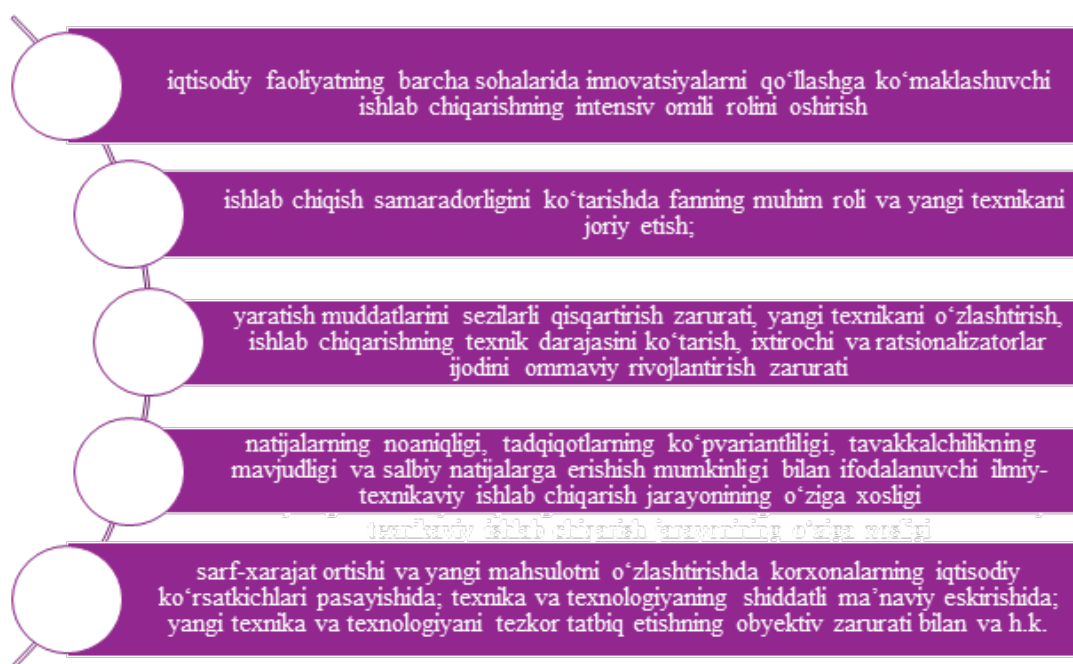
Jahonda amalga oshirilayotgan xalqaro tajriba va respublikamizning iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan kelib chiqib, milliy soliq qonunchiligida innovatsion faoliyatni rag'batlantiruvchi quyidagi soliq mexanizmlarini joriy etish maqsadga muvofiq bo'ladi:

- muayyan tarmoq yoki soha korxona va tashkilotlarini butunlay soliq to'lashdan ozod qilish amaliyotidan voz kechish, buning evaziga aynan ularning innovatsion faoliyatini rag'batlantiruvchi soliq mexanizmlarini joriy etish;

- ishlab chiqarishni modernizatsiya qiluvchi, mahalliyashtirish dasturi doirasida mahsulot ishlab chiqaruvchi korxonalarga va erkin iqtisodiy zona ishtirokchilariga berilgan soliq imtiyozlari natijasida iqtisod qilingan mablag'larning kamida 50 foizini majburiy ravishda ITTKIn moliyalashtirishga yo'naltirish shartini joriy etish;

- sanoat sohasidagi ishlab chiqaruvchi korxonalarga innovatsion faoliyatga yo'naltirilgan xarajatlar ulushiga qarab foyda va mol-mulk soliqlari, yagona soliq to'lovi bo'yicha pasaytirilgan, ya'ni imtiyozli soliq stavkalarini qo'llash.

Transport xizmatlari hajmi esa transportning turli ko'rinishlari bo'yicha amalga oshiriladigan tashish jarayonlari, yuklarni ortish-tushirish, ekspeditorlik va boshqa shu kabi yordamchi faoliyat turlari orqali hosil bo'ladigan umumiy daromad miqdori asosida hisoblab chiqiladi. Ayniqsa, avtomobil transporti xizmatlari temiryo'l tashishlaridan mustasno holda yo'lovchi va yuk tashish, ko'chirish xizmatlari hamda boshqa quruqlikdagi transport xizmatlarini o'z ichiga oladi.

1-rasm. Innovatsion faoliyatning rivojlanish zarurati

Savdo xizmatlari, jumladan elektron savdo xizmatlarining hajmi odatda amaldagi narxlardagi yalpi daromad asosida aniqlanadi. Bunda asosiy ko'rsatkich sifatida tovarlarning xarid narxi bilan sotish narxi o'rtasidagi farq hisoblanadi. Agar tovarlar uchinchi tomon manfaatlariga ko'ra – ya'ni komissiya, agentlik yoki oldi-sotdi shartnomalari asosida sotilsa, bu holda xizmat qiymati vositachilik mukofoti (komissiya haqi) miqdorida aks ettiriladi.

Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari hajmi esa amaldagi narxlarda soha korxonalarining ko'rsatgan xizmatlaridan olingan umumiy daromad yig'indisi sifatida aniqlanadi.

Ta'lim sektori kunduzgi, kechki, sirtqi, shuningdek Internet va pochta orqali taqdim etiladigan davlat va xususiy ta'lim xizmatlarining barcha turlarini o'z ichiga oladi. Bunga maktab ta'limi, oliy va o'rta maxsus ta'lim, kattalar uchun malaka oshirish va qayta tayyorlash kurslari, shuningdek yordamchi ta'lim faoliyati va boshqa shu kabi xizmatlar kiradi. Ta'lim xizmatlari hajmini hisoblashda masofaviy ta'lim shakllari ham inobatga olinadi va bozor xizmatlarining (kontrakt asosidagi) qiymati aks ettiriladi.

Xizmat ko'rsatish sohasida innovatsion-investitsiya dasturlarini ishlab chiqishda istiqbolli ilmiy-texnik yutuqlarni keng miqyosda joriy etilishini ta'minlash, zamonaviy va o'zaro bog'liq loyihalarni yaratish, innovatsion jarayonlarni shakllantirishga xizmat qiluvchi chuqur tuzilmaviy o'zgarishlarni nazarda tutuvchi ijtimoiy-iqtisodiy yo'nalishlar muhim ahamiyatga ega. Xalqaro tajriba tahlili shuni ko'rsatadiki, bugungi kunda O'zbekiston qisqa muddatlarda ham ichki, ham xalqaro bozorlarda raqobatbardosh mahsulot va xizmatlarni yaratish imkonini beruvchi yuqori ilmiy-texnik salohiyatga ega istiqbolli sohalarni rivojlantirish bosqichiga kirib keldi. Natijada, milliy innovatsion tizimning taraqqiyoti hamda uning jahon innovatsion makoniga integratsiyasi uchun zarur shart-sharoitlar yaratilmoqda. Bu esa mamlakat iqtisodiyotining innovatsion rivojlanish modeliga bosqichma-bosqich o'tishini ta'minlash, xizmat ko'rsatish jarayonlarini tubdan takomillashtirish va innovatsion yechimlardan samarali foydalanish uchun muhim poydevor yaratadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Rivojlangan mamlakatlar tajribasida innovatsion faoliyatni rag'batlantirishga qaratilgan soliq mexanizmlari keng joriy qilingan bo'lib, ular iqtisodiy o'sish sur'atlariga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. O'zbekiston sharoitida esa ushbu yo'nalishda amaldagi soliq mexanizmlarini takomillashtirish va ularni innovatsion faoliyatni rag'batlantirishga yo'naltirish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir. Ayni vaqtda, fuqarolar hamda xo'jalik subyektlariga berilayotgan soliq imtiyozlari ularning intellektual va innovatsion faolligini oshirishga xizmat qilishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 24-iyuldagi "Innovatsion faoliyat to'g'risida"gi O'RQ-630-son Qonuni. <https://lex.uz/docs/-4910391>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2008-yil 15-iyuldagi "Innovatsion loyihalarni va texnologiyalarni ishlab chiqarishga tatbiq etishni rag'batlantirish borasidagi qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-916-son qarori. <https://lex.uz/docs/-1372342>
3. Мелешко, Ю.В. «Трансформация определения понятия "услуг" в контексте концепции постиндустриального общества». Россия: Интернет-журнал "Экономическая наука сегодня", №4.
4. Бурменко, Т.Д., Даниленко, Н.Н., Туренко, Т.А. Сфера услуг: экономика: учебное пособие / под ред. Т.Д. Бурменко. – М.: КНОРУС, 328 с., стр. 64–65.
5. Qashqadaryo viloyati statistika boshqarmasi. 2023-2024-yillar ma'lumotlari.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>